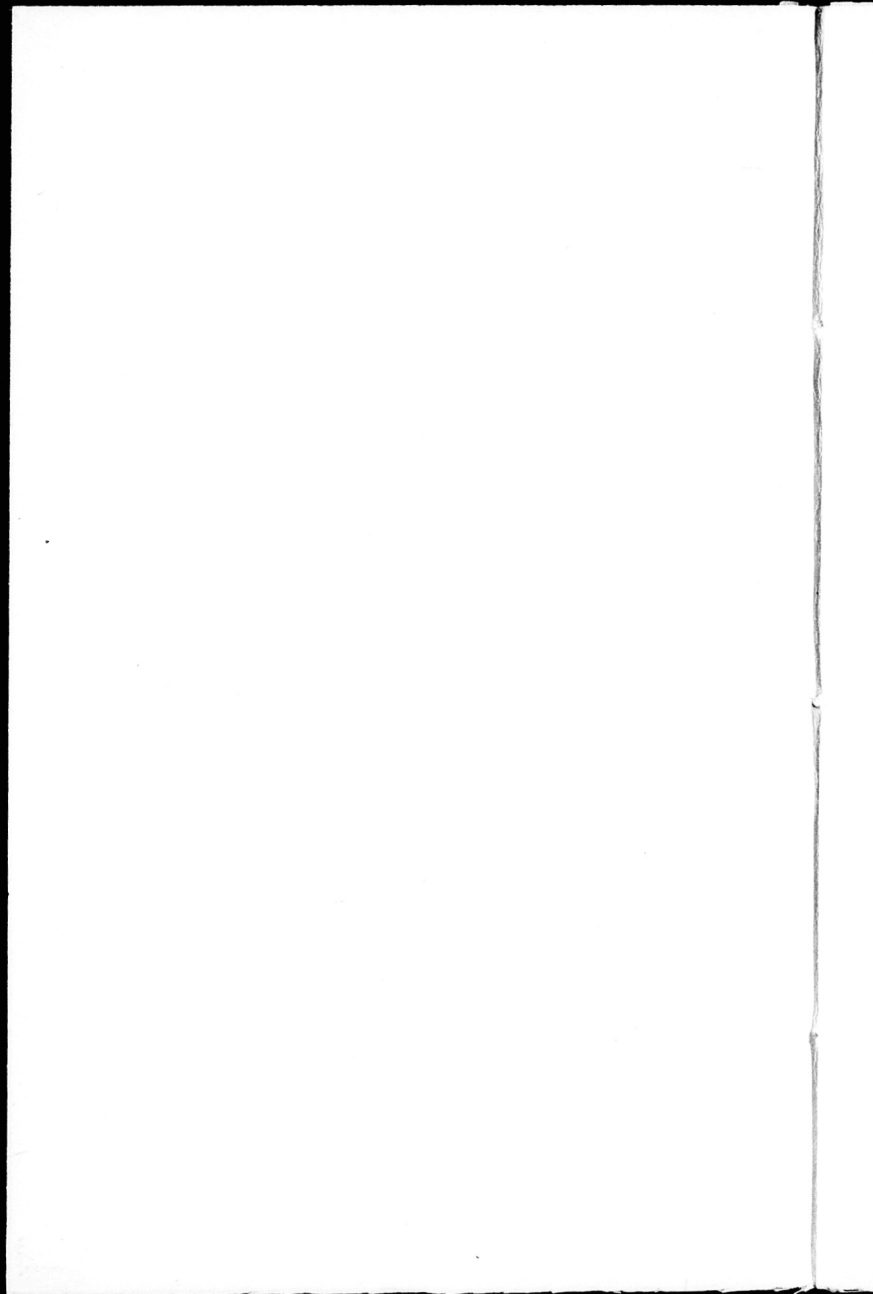
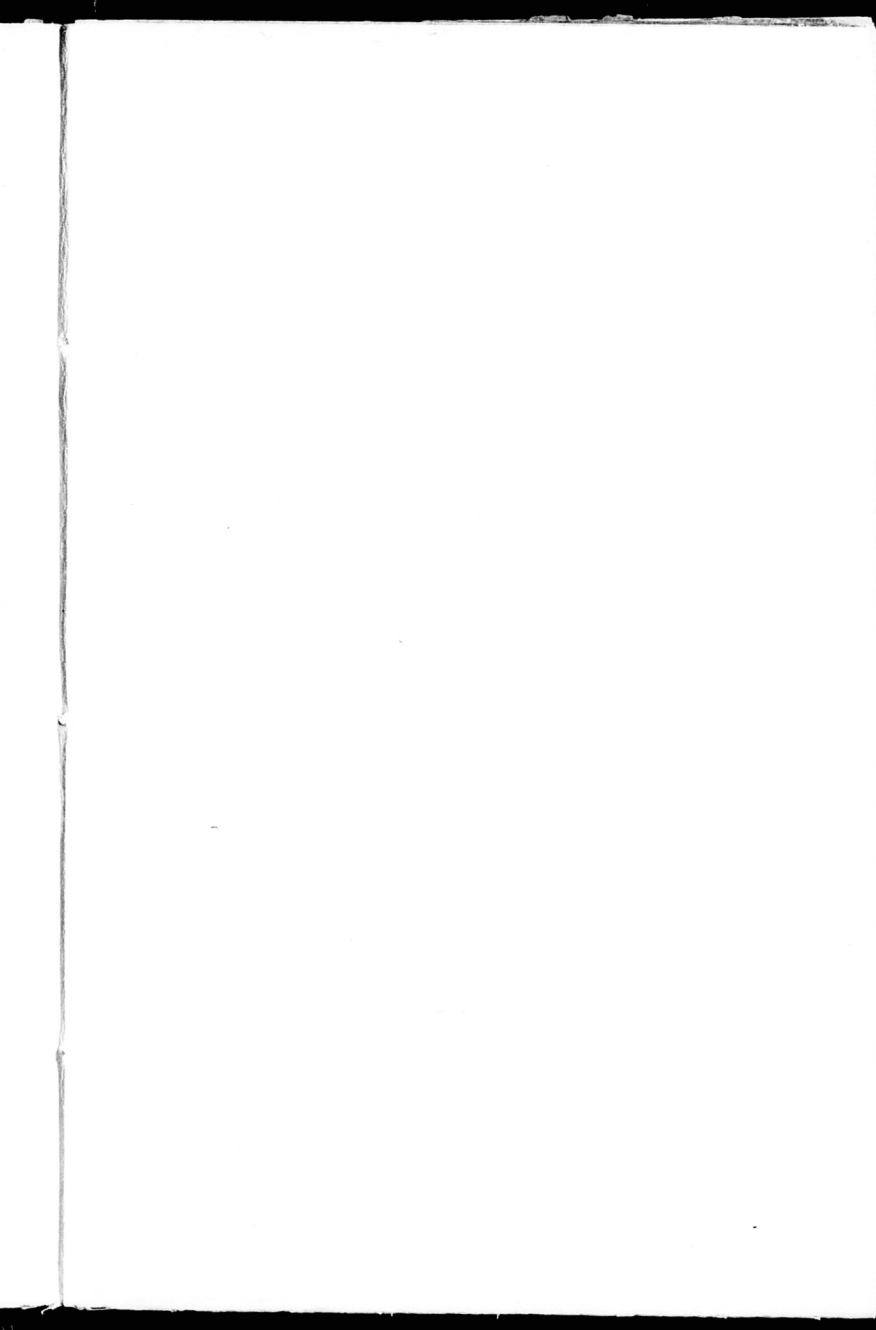

C
87

**BIBLIOTHEEK
DIERGENEESKUNDE
UTRECHT**

BIBLIOTHEEK UNIVERSITEIT UTRECHT

2855 630 0

DEUTSCHE VEREINIGUNG

VON LEHRERN

VEREINIGUNG

1908

VON HERRN DR. W. WILHELM

U. WILHELM

Verlag von G. J. Neumann

J. G. NEUMANN

VOORREDE.

De reeds sinds jaren heerschende Pest- en Longziekte onder het Vee, in ons Vaderland, heeft mij aangespoord, alle middelen in het werk te stellen, omze Veehouders, van nut te kunnen zijn.

Thans vind ik mij in de mogelijkheid gesteld, Urd. dese middelen aan te bieden, met twijfelende of weder Beter zal door nakoming dezer middelen zijn Vee bewaren, en voor de meeste ziekte behoeden.

Urd. Dienaar,
J. J. HULSMAN.

VOOR PAARDEN.

1. *De kwade droes.*

Als het paard begint te snolteren en de klieren onder den hals sterk gezwollen en heet zijn, is het paard koors-achtig en de slijm uit de neusgaten groenochtig is, heeft het de kwade droes. Hiertoe neemt men :

1	once	Salpeter.
1	»	Cremotart.
4	lood	Drieblad.
10	cent	Wilde Wiege.
1	once	Bloem van Zwavel.
1	»	Aloë
1	»	Anijszaad.
1	»	Genetiaanwortel.
5	cent	stinkende Gouw.

Dit te zamen op drie kan water gekookt, tot twee laten verkoken, doorgezeefd zijnde; geeft men het paard alle dagen een derde kan hiervan in.

Zoo het paard niet in de weide loopt, geeft men het garstenmeel en witte wortelen.

2. *De Rotkoorts.*

De rotkoorts ontstaat meesttijds uit het verzuim van toedienen van middelen van anderen koortsen.

De kenmerken dezer zijn: dat de tong slijmiger en zwart is, het ligchaam heel, de oogen slaauw en vochtig, de pis bruin en dik, de mest gewoonlijk zeer hard, het lijf dikwijls gespannen en hui erenl. Neemt hiertoe :

6	Wilde Kstanjes.
5	cent Genetiaanwortel.
5	» wilde wiege.
5	» stinkende Gouw.
5	» Salappe.
3	» Aloe.

Dit te zamen gekookt op een kan water en doorgezeefd, daags in driemaal ingegeven, geeft het paard garstemeel en karnemelk,

3. *Dampigheid.*

Als het paard dampig is, haalt het moeilijk adem en zet de neus, alen wijd open. Neemt hiertoe:

- 1 ounce Tiwusblad.
- $\frac{1}{4}$ » Arabische Gom.
- 5 cent Agentiaanwortel.
- 5 » Kliswortel.
- 5 » Anijszaad.
- 5 » Drieblad.
- 5 » Zoelthout.
- 5 » Aloë.

Dit te zamen op twee kan water gekookt en doorgezeefd, daags in drieën ingegeven.

4. *Verstijving.*

Neemt Hiertoe:

- 5 cent Corleander.
- 5 » Anijszaad.
- 5 » Venetiaansche Terpentijn en een weinig mest van een hengst, dit op een kan water gekookt en driemaal ingegeven.

5. *De Buikpijn.*

Als het paard buikpijn heeft is het moedeloos, laat den kop hangen, bijt dikwijls naar den buik, stampet en krabt met den voorpooten, legt zich dikwijls en staat spoedig weder op. Neemt hiertoe:

- 5 cent Pepermuntblad.
- 4 wilde Kastanjes.
- 5 cent Agentiaanwortel.
- 5 » Aloë.

Dit op een kan water gekookt en spoedig achtereen in twee malen ingegeven.

6. *Het Drukken.*

Wanneer een paard gedrukt of geschaaft is, neemt men hiertoe, zoo zulks slechts gezwollen is, pis en klei, doch voor opene wonden neemt men :

- 5 cent Schoenmakers Pik
- 5 » Menie.
- 5 » geele Was
- $\frac{1}{2}$ once ongezoute Reuzel.

Dit tot een zalf gemaakt en daarmede de wond bestreken.

7. *De Kleren.*

Wanneer een paard kleren onder de kinnebak heeft, neemt men :

- 3 cent Venetiaansche Terpentiën.
- $2\frac{1}{4}$ » Bloem van Zwavel.
- 5 » Laurierolie.
- $\frac{1}{2}$ once ongezouten Boter.

Dit tot eene zalf gemaakt en daarmede ingewreven, zullen deze zich spoedig openen en daardoor ook genezen, met bijvoeging van 3 cent roode Menie.

8. *Het Verwonden.*

Neemt hiertoe :

- 3 cent groene Zeep.
- 3 » Venetiaansche Terpentiën.
- $2\frac{1}{2}$ » Menie.
- 2 » Bloem van Zwavel.

Dit tot een zalf gemaakt en daarmede ingewreven.

9. *De Wormen.*

Als het paard wormen heeft wordt het bij goed voeder nog mager en wil dikwijls niet eten, geeuwt dikwijls,

ziet naar de zijde om, slaat met de pooten naar het lijf, het haar staat overeind, verliest haren glans en heeft jeukte in de staart, gaat ook wel wormen af. Neemt hiertoe :

Witte Wortelen, gemengd met Garste, Kaf van Koorn en 4 lood Valeriaanwortel, dit te zamen gekookt en dagelijks ingegeven.

OVER HET RUNDVEE.

10. *De Kwade Longziekte.*

Deze ziekte verloont zich door hoest, er loopt dikwijls slijm uit neus en mond, het vee eet niet en de koeijen geven geen melk, de hoorens en ooren zijn heet en dan weder koud, en het vee staat met de rug opgetrokken.

Het loopen op moerassige wijden en het drinken van slecht water zijn dikwijls de oorzaak dezer ziekte.

Ofschoon bij het begin dezer ziekte het vee begint te hoesten en er nog geen gevaar bij schijnt, is dit juist het oogenblik het vee te kunnen redden. Hiertoe gebruikt men:

- 10 cent Pepermuntblad.
- 10 » Duizendblad.
- 10 » wilde Wieger.
- 10 » Drieblad.
- 5 » stinkende Gouwortel.
- 5 » Aloë.
- 5 » Genetiaanwortel.
- 3 » Salpeter en

een hand vol mest van eene hengst,

Dit te zamen op drie kan water gekookt, daarvan de helft in driemaal daags voor het voederen ingegeven, is dit het zekerste middel tot behoud van het vee.

Als men het vee voedert geeft men het zoet hooi en geele wortelen, knollen of lijnzaadmeel, zoo het vee in de weide loopt haalt men het gedurende de zwaarste hitte binnen.

Men moet het zieke vee van het gezonde afscheiden en goed aflossen.

11. *Een Koe, te naauw geschaart, te doen ontstuiten.*

Hier toe neemt men :

2 lood Spaansche Zeep.
4 - Zeeschuim en

de kaak van een snoek. Dit op halfmaatje spiritus van genever afgetrokken en dit in een kwart kan water te zamen gedaan en voor het kalven ingegeven, zoo zal de ontsluiting onmiddelijk hierop volgen.

12. *Voor Koeijen die met de ligt blijven staan.*

Neemt hier toe :

2 Kan Karnemelk.
8 groote Uijen.
een hand vol Salie,

dit te zamen op een halve kan pekels uit een vleeschvat gekookt, en als het laauw is, doet men daarin een kopje raapolie, roert het wel door een en geeft het de koe in.

13. *Voor Koeijen die aan de melk blijven leggen.*

Hier toe neemt men :

1 ons Bakelaar.
1 » Tarwemeel.
1 kan Bier
 $\frac{1}{2}$ pond Boter.

laat dit te zamen koken en geeft het de koe in.

Ook smeert men de koe goed met Altea in over de geheele ruggestreg.

14. *Over de Blaar der Koeijen.*

Als men bespeurt er blaren onder de tong of wel onder de staart komen, nempt men een schaar knipi die door en wrijft daar zout in, gedurende eenige dagen.

15. *Voor het oploopen, of de pof der Koeijen.*

Wanneer een koe oploopt, zoo haalt haar de tong uit den mond en bijt daar een stukje af, zoo zal zij aanstonds verdunnen doch men moet voorzigtig zijn dit met geen scherp te doen.

16. *Het bloeden der Koeijen.*

Als men bespeurt een koe niet eet en kwijnt, zoo slaat hare pols zeer sterk en koorsachtig, zoo moet gij haar aderslaten aan den hals naar goedvinden, en geven haar deze drank.

$\frac{1}{2}$ ons Venetiaansche Terpentijn.
 $\frac{1}{4}$ kan Wijn-azijn.
 $\frac{1}{4}$ » Pekel.

dit te zamen gemengd en in eens ingegeven.

17. *Voor vurige ziekte der Koeijen.*

Als een koe vurig is, zoo slaat hare pols ongeregeld en zij is koortsachtig. zet haar alsdan een dragt in de borst of in de bil, hetwelk men op deze wijze doet. Men steekt een gat in het vel, boort het omhoog met den vinger, en steek daar een wrangwortel in en geeft haar deze drank

$\frac{1}{2}$ ons Venetiaansche Terpentijn.
 $\frac{1}{4}$ kan Azijn.
 $\frac{1}{4}$ » Vleeschpekkel.

dit vermengd in eens ingegeven.

18. *Voor kwade spenen der Koeijen.*

Hier toe neemt men :

Twee handen vol Vuurkruid met een pond Lijnzaadmeel, daarvan een pap gekookt en de speenen daarmede bewonden.

19. *Voor pijn in de Buik.*

Als het vee aan buikpijn lijdt heeft het geen lust tot eten, wordt opgeblazen en slaat met de achterpoten, legt zich en staat spoedig weder op. Zoo moet men haar aderlaten naar goedvinden, houden haar warm en geven de volgende drank.

$\frac{1}{2}$ maatje Anijs.
3 centen Corleander en
Pepermuntblad, te zamen ingegeven.

20. *Voor het Longvuur.*

Eene koe aan deze ziekte lijdende, hoest, kwijlt en steunt.

Men moet haar als dan aderlaten en zetten een dragt in de borst, en geven de volgende drank:

$\frac{1}{2}$ ons Venetiaansche Terpentijn.
 $\frac{1}{4}$ kan Wijn azijn en een kan pekels.
dit vermengd en in eens ingegeven.

21. *Voor de Spruw.*

Deze ziekte is kenbaar bij kalveren of koeijen, aan zweren op de tong of verhemelte, neemt hiertoe:

5 cent Honing.
2 » blaauwe Vitrioolsteen.

en een hand vol zout, dit op een vierde kan water gekookt en daarmede de mond tweemaal daags gewassen.

22. *Voor de Spruw aan de voeten der Koeijen.*

Wanneer het beest kreupeld en de voet gezwollen en heet is, zoo neemt een mes of beitel en hakt haar een

stuk uit de klaauw tot dat het bloedt, en omwikkeld de voet met een mengsel van klei, zout en zwavel.

23. *Over de Wolf.*

Als het beest de wolf heeft is de staart slap en bol, als of het been daaruit was, zoo moet men daar, waar zij slap en bol is, eene snede geven en onwikkelen die met een doek met zout en zeep.

24. *Over het Bloedpissen,*

Als een koe aan deze ziekte lijdt is zij neerslagtig, de ooren zijn koud, de eetlust weg, en de pis bruin en met bloed doormengd, dit ontstaat door het weide op slechte weide en het vreten van scherpe planten.

Hiertoe neemt men;

$\frac{1}{2}$ pond $\frac{1}{2}$ Vetwortel.

dit gehakt zijnde in 3 kan water gekookt, en doet daarin

1 pond Araroot.

1 ons Zeeschuim.

5 cent Salpeter.

hiervan driemaal daags een $\frac{1}{2}$ kaningegeven.

Het vee moet op eene luchtige stal worden gehouden en op stroo gezet, met gras en moesbladen worden gevoerd.

25. *Voor de sterke Afgang.*

Hiertoe neemt men:

1 pond Tarwemeel.

$\frac{1}{4}$ » Rijst.

10 » Kaneel.

1 kopje Mulmer Beziën.

dit met water gemengd het beest ingegeven.

26. *Voor Verstopping.*

Hiertoe neemt men:

10 eent Salappe.
1 kan Karnemelk.
5 cent Salpeter.
 $\frac{1}{2}$ maatje Raapolie.
naar goedvinden ingegeven.

27. *Voor zware Hoest.*

Dit ontstaat veeltijds door gevotte koude of het voeren van stoffig hooi.

Hiertoe neemt men :

$\frac{1}{2}$ ons Bloem van Zwavel.
» gemale Genetiaanwortel.
» idem Venkelzaad.
5 cen Arabische Gom.
 $\frac{1}{2}$ pond gemalen Peperwortel.

dit met Honing gemengd des morgens en des avonds een lepel vol ingegeven.

28. *Voor de hoest der Kalveren.*

Neemt hiertoe :

2 kan zoete Wei, doet daarin
5 ct. Alandswortel.
5 » Angielokawortel.
5 Alteawortel.

en een weinig Wrangwortel, dit te zamen gekookt en doorgezeeft, voeg daarbij een weinig Honing en dit tweemaal daags warm ingegeven.

29. *Voor Koeijen die niet kunnen pissen,*

Neemt hiertoe :

5 cent Lijnzaad.
3 » Salpeter.
2 handen vol Peterselic.
1 kan water uit een Slijpsteen.

Dit te zamen gekookt in eens ingegeven.

30. Voor verstopte Speenen.

Wanneer eene koe digte speenen heeft, moet men beproeven deze open te houden door gedurende melking en gebruikt hierbij een pap van Lijnmeel met Heemstzalf en Laurierolie om de speenen gedaan en tweemaal daags versocht.

31. Voor ontstoken Uijen.

Dit kan men kennen aan de zwelling en rood worden van de uijer.

Als dan laat men haar ader in de speen, waar de zwelling plaats heeft en neemt:

- 1 lood Amoniak-zout.
- 1 - Wonder-zout.
- 1 - Salpeter.
- $\frac{1}{9}$ - Kamfer.

Dit gewreven en goed digt bewaard, geeft haar drie-maal daags $\frac{1}{2}$ lood met water in en men legt om de uijer een pap van

Lijnmeel, Kamille, Vherbloemen en Bokshoornzaad, van ieder twee handen vol met water of melk, en warm om dezelve gehouden; ook inset men niet verzuimen het beest dikwijls te melken.

32. Voor de drop der Koeijen.

Hiertoe laat men haar in de uijer-ader, aan die zijde waar zij de drop heeft, en smeert die met versche koe-strond in, daar waar de hardigheid is.

33. Voor verzwakte Koeijen.

Neemt hiertoe:

- 1 kan Bier.
- 4 pond Brood.
- $\frac{1}{2}$ - Boter.
- 6 Eijeren.

Dit te zamen gekookt in eens ingegeven, zat zy spoedig heerteld zijn.

34. *Over het Ruggbloed.*

Deze ziekte ontstaat gewoonlijk uit het bloedpissen, als dan is de afgang verstopt, het beest steunt en haale moeilijk adem, staat stijf en kan de rug niet buigen; onsteat ook wel uit het voederen van graan.

Men hale de mist met de hand met olie besmeert af, en geve het beest des morgens en des avonds:

2 lood Salpeter en 3 cent Aloë.

in Karnemelk opgelost, in

35 *Om wonden of gezwellen van het vee spoedig te genezen*

Als een beest verwond is neemt men schapenpis met zwavel, een weinig terpentijn, een weinig boomolie en een weinig zout, daarmede de wond gewasschen of nat gehouden, zoo als men zulks het beste kan.

36. *Voor Bevangenheid.*

Als het vee bevangen is, eet het weinig, de hoorens zijn koud, de beenen stijf, zoodat het vee als het ligt, niet als moeilijk kan opstaen en is koortsachtig, om dit weg te nemen, laat men het beest ader uit den hals een paar pond.

Geeft het de volgende drank:

$\frac{1}{2}$ ons Vlierstroop en $\frac{1}{2}$ ons Kervel.

Dit op twee kan bier gekookt en doorgezift, voegt hierbij twee lood Theriak, en 's morgens en 's avonds ingeven; hoe jonger het beest is hoe minder bloed men het moet aftappen, en geeft dit in vier malen in.

Theriac - sulz. nativ.

37. Voor Duizeligheid.

Deze ziekte welke ook bij de kalveren wordt waargenomen, bespeurt men als het beest waggelt in het gaan, dikwijls valt en opstaat tot dat het krachteloos wordt en spoedig sterft, indien het geen hulp wordt toegebracht.

Om dit spoedig te genezen moet men het een paar malen sterk in den hals ader laten, als ook in de ooren en geven het eenige dagen achtereen het volgende middel in :

8 lood Engelsch zout in water opgelost.

Ook moet men den kop met koud water nat houden.

38. Over de Kol of Dolheid.

Indien het beest kolderig wordt, ontstaat dit meest uit het verzamelen van bloed in het voorhoofd en het daardoor duizelig wordt, geeft haar dan eene snede in het voorhoofd tot op het been, steekt daar een eikenhouten pennetje in, onder het vel met Brazilikum en Wrangwortel.

39. Over de ziekte der Oogen.

Wanneer eenig beest vliezen of parels op de oogen heeft, moet men het tusschen het oog en neusgat aderen laten, en als dan tweemaal daags met fijne Salpeter in dat oog blazen of men strijkt dit met een veder daarin.

40. Over het afstoten der Hoornen.

Wanneer de hoornen geheel is afgestoten en opgehouden heeft te bloeden zoo smeert men er teer over tot dat de wond genezen is.

41. Over gebrokene Hoornen.

Om de hoornen wederom vast te doen worden, moet men dezelve eenmaal daags met deze zalf insmeren :

- 2 lood roode Bolus.
- 2 lood Honing.
- 3 lood Terpentijn
- 1 lood ongezouten Reuzel

dit te zamen tot eene zalf ver: engd.

42. *Voer de Galziekte.*

Als eene koe deze ziekte heeft steunt zij, en heeft weinig eellust en de pols is haar stil en gerust, zoo men spoedig hiertoe het volgende middel aanwendt zal zulks ook van goed gevolg zijn. Hiertoe neemt men:

- 10 cent stinkende Gouw.
- 5 » wilde Wieger. *Wijedow*
- 3 » Salpeter.
- 10 » Salappe.

dit op twee kan water gekookt en gezeef in driemaal ingegeven.

43. *Voer miersheid der Koeijen.*

Zoo zij hieraan onderhevig is, dan is zij ingevallen, heeft geen eellust en hare pols is rustig, geeft haar dan

- 5 cent Venetiaansche Terpentijn.
- 1 kan pekels uit een Vleeschvat.

geeft dit koud in.

44. *Voer vurigheid in den Mond.*

Als het vee in den moed lijdt is het neerslagtig, eet weinig, er loopt slijm uit den mond, de ooren zijn koud, de oogen waterig, de mond heet en de tong gezwollen.

Als men deze ziekte bespeurt, moet men den mond uitwasschen met Azijn. Honing en Zout dooreen gemengd, tot dat de raauwe plaatsen genezen zijn, de stukken of vellen welke los hangen moeten met eene schaar worden

afgeknipt, men voert alsdan Zemelen of Roggemeel met water.

45. *Voor de keelen der Koeijen.*

Als de keel ontstoken is, dan is de ademhaling moeilijk en reutelende, den mond is heet en droog en onder den hals gezwollen, wanneer het beest drinken wil, kan het niet slikken en loopt den neus wederom uit, er heeft eene sterke polslag plaats.

Zoo men deze ziekte gewaar wordt moet men twee ℥ bloed uit den hals laten en zoo het reutelen niet ophoudt moet men de lating herhalen en geeve het volgende middel:

8 lood Salpeter
12 lood Wonderzout.

tot poeder gemaakt, wordt dit met $\frac{1}{4}$ pond Honing vea-
mengd, en geve het beest alle 4 uren een lepel vol in
en zorgen hetzelfde worden ingeslikt.

46. *Voor het opdrogen der Uijen.*

Zoo eene koe de melk is opgedroogd, geeft men haar drie dagen des morgens nuchteren 8 lood Wonderzout in water opgelost, en een halve maand lang 's morgens en 's avonds:

1 ons gestampt Eiken Bast.
1 ons idem Komijnzaad.
 $\frac{1}{2}$ ons idem Genetiaanwortel.

dit tot 24 poeders gemaakt en met $\frac{1}{4}$ kan water in-
gegeven.

47. *Om eene Koe droog te maken.*

Hiertoe neemt men:

2 lood Venetiaansche Terpentijn.
2 lood Reuzel
 $\frac{1}{2}$ lood geele Was.

Dit tot een zalf gemaakt, voegt men hierbij, 2 lood Terpentijn, $\frac{1}{2}$ lood fijne Kamfer en $\frac{1}{2}$ lood Spaansche Groen. Hiermede smeert men elken dag den uijer in, als de uijer gezwollen is moet men deze uitsmelken.

48. *Over het zuur worden der Melk.*

Tot het ontdekken van welke koe de melk zuur wordt, bewaart men de melk van iedere koe afzonderlijk, en heeft men bespeurt van welke koe, de melk zuur wordt, dan geeft men dit middel in:

- $\frac{1}{2}$ lood roode Bolus.
- 1 lood Geneverbezien.]
- 1 lood Kaskarillenbast.

Dit tot poeder gestampt geeft men driemaal daags met water in.

49. *Over koeijen welke bloedige Melk geven.*

Hiertoe moet men de koe drie pond bloed laten uit den halsader, en haar eenmaal daags een lood salpeter met water ingeven; men vermijdt het sterk trekken aan de speenen.

50. *Over de slijm ge melk der Koeijen.*

De taaije malk is voor het maken van Boter slecht en moeilijk, alsdan moet men zulk eene koe ader laten in den hals van twee of drie pond, voorts geeft men de Koe een lepelvol komijnzaad met water gemengd in, herhaal dit tot de melk goed wordt,

51. *Over Koeijen die blaauwe melk geven.*

Om dit te beletten geeft men de Koe gedurende drie dagen des morgens nuchteren twee lood gestampte poeder

van de Nachtschade met water in. waardoor dit spoedig zal genezen zijn.

52. *Voor Koeijen die verstopt zijn.*

Wanneer een koe verstopt is, en hare mest niet kan kwijt raken, neemt als dan 12 Beetwortelen, en kookt die met water goed gaar, tot gij deze kunt uitpersen, doe dit geperste weder in dat water en laat dit de koe warm uitdrinken,

53. *Voor de schurft der Koeijen.*

De schurft ontstaat meest bij oud vee, uit gebrek aan goed voedsel.

Neemt hiertoe voor oud vee de volgende poeder :

- 8 lood Spiesglans.
- 8 » Bloem van Zwavel.
- 5 cent Agentiaanwortel,
- 5 » Geneverbezien,

geeft dit met water gemengd, tweemaal daags een lepel vol in.

Na eenige dagen dit te hebben ingeeven neemt men de volgende zalf:

- 10 cent Leberus Albë.
- $\frac{1}{2}$ pond ongezouten Reusel.
- 5 cent Bloem van Zwavel.

Men wascht dit later met Tabakwater af, hetgeen ook luizen verdrijft.

54. *Voor luizen van het Vee.*

Hiertoe neemt men :

10 cent Papaverzaad gemengd met room van melk, dit over de ruggestremg gesmeerd, zal al de luizen vernietigen. —

55. *Voor Koeijen welke wratten hebben.*

Dit onderscheid men in drooge en natte wratten.

Zoo zij aan een wortel hangen, kan men deze afbinden of afsnijden en wrijven die in met ongebluschte Kalk.

Doch zoo men dezelve niet kan snijden smeert men deze dagelijks in met helse Steen in water opgelost, doch dit moet men zeer voorzigtig doen.

VOOR DE SCHAPEN.

56. *Voor het barsten der Schapen tegen te gaan.*

Hiertoe neemt men:

5 cent Pepermuntblad.

5 » Lampolie.

5 » Anijszaad.

6 druppels geest van Sa moniak daarin.

De Pepermuntblad moet met de Olie gekookt worden, men geeft dit het Schaap in; wanneer men gewaar wordt dat hetzelfde oploopt, of op barsten toe is.

57. *Voor verhitting der Schapen.*

De Schapen hebben alsdan eene brandende dorst, de oogen worden rood, de mond heet, de adem snel, en de beesten worden mager, zoo men verzuimd hiertoe middelen aan te wenden, wordt dit gevaarlijk.

Men laat de Schapen alsdan op eene goede weide grazen, en laat hen water drinken, met Salpeter gemengd, voor 50 Schapen 1 ons in het drinkwater, hiermede zal dit spoedig betereu. Zoo deze ziekte erger wordt, alsdan laat men het beest, ieder omtrent 1 lood, en geeft het beest;

1 lood Salpeter.

2 » room van Wijrsteen.

en geeft van deze poeder aan ieder schaap een vierendeels lood met water in, en moet het jong gras voederen, en geeft het water uit een slijpsteen.

58. *Over de dolligheid der Schapen.*

Als het schaap deze ziekte heeft, krijgt het blazen aan het hoofd, zoo de blaas op de regter zit, draait het zieke beest naar de regter zijde, en is de blaas links zoo draait het links.

Bij deze ziekte moeten de blazen met een daartoe ingerigt instrument geopend worden, en na het water daaruit is geloopen, giet men daarin 3 of 4 droppels aftreksel van Mirrhe.

59 *Over de schurft der Schapen.*

Men bespeurt deze ziekte, dat op de plaatsen waar zich de schurft vertoont, de wol droog wordt ed hare glans verliest, wanneer men de wol vaneen scheid is de huid vrnig en rood

De ziekte ontstaat meest door nat weder in het voor- en najaar, door het lijden van honger en slecht voedsel, het is des winters ook beter de schapen een weinig koud staan als te warm.

Men geeft het schaap gedurende veertien dagen:

1 lood Bloem van Zwavel.

1 » Poeder van Alandswrstel.

4 » Honing.

dit tot een likking gemaakt. geeft men het beest ieder dag een vierde gedeelte hiervan in.

Uitwendig gebruikt men deze zalf:

1 pond Ongel.
 $\frac{1}{2}$ » Terpentijnolie.

deze zalf moet drie dagen achtereen worden gebruikt, waarbij men de wol vaneen scheidt, en de korst der huid afschrabt.

60. *Over de breuken der Schapen*

De schapen zijn onderhevig aan Navelbreuken, deze worden gewoonlijk niet grooter dan eene kleine noot.

Om deze onmiddellijk te genezen neemt men de huid die de breuk bevat en bind daarom eene sterke draad, de huid valt af, en de breuk geneest.

OVER DE VARKENS.

61. *Voor het vuur der Varkens.*

Wanneer een Varken aan het vuur komt te lijden kan door dit middel het spoedig hersteld worden.

Hiertoe neemt men:

5 cent Corleander.
 5 » Drieblad.
 5 » Brionie.
 2 $\frac{1}{2}$ » Salpeter.
 3 » Cremetart.

Dit tezamen op 1 $\frac{1}{2}$ kan water gekookt, en daarvan een halve kan in drieen verdeeld dagelijks ingegeven, des 's morgens, 's middags en 's avonds voor het voederen ingegeven.

62. *Voor de Razernij.*

Het zwijn verliest den eetlust, gaat ligera, de oogen zijn wild, de ooren zijn warm, den muil droog; het krabt dikwijls met de achterpoten achter de ooren en vroet met den snuit in den grond.

Ontstaat de dolheid in den zomer, zoo moet men het zwijn in de beide ooren een insnijding maken en een geceleerde staart afsnijden. men geeft het driemaal daags $\frac{1}{2}$ lood Salpeter met water en houdt den kop met koud water nat. legt aan beide zijden der hals bij de schouders een pleister van een lood poeder van Spaansche Vliegen met $\frac{1}{2}$ lood Reuzel doormengd.

Wil het varken niet eten, zoo geeft het Karnemelk te drinken.

63. Over de rotting der Borstelen.

Het varken verliest den eetlust, de borstels worden los en wanneer men die uittrekt, zoo ziet men aan hun uiteinde eene knoestachtige dikte of roode bol.

Als dan moet men de stal goed zuiveren en van schoon stroo voorzien en het dier met eene borstel over het geheele ligchaam met zeepwater wasschen, men geeft het tot dat het genezen is.

8 lood Zuurdeeg in $\frac{1}{2}$ zure melk opgelost, en geeft zulke het zwijn deemaal daags in.

64. Over de Verlamming.

Zoo de zwijnen verlamd zijn, slepen hun de achterpelen na en hebben somtijds blazen op de tong; men neemt alsdan.

1	lood Kamfer
$\frac{1}{2}$	» Amoniakzout.
$\frac{1}{2}$	» Salpeter.
$\frac{1}{2}$	» Geneverbezien.

Dit tot poeder gemaakt, geeft men het varken hier van drie poeders met water in, 'smorgens, 'smiddags en

s'avonds, en smeert de leedster met $\frac{1}{2}$ lood poeder van Spaansche Vhagen en $\frac{1}{4}$ lood Varkensrenzel.

65. *Over de schurft der Varkens.*

De schurft vertoont zich door blaren op de huid en het beest schuurt zich onophoudelijk, om dit te genezen neemt men;

$\frac{1}{2}$ lood Spiesglans.
 $\frac{1}{4}$ " Bloem van Zwavel.

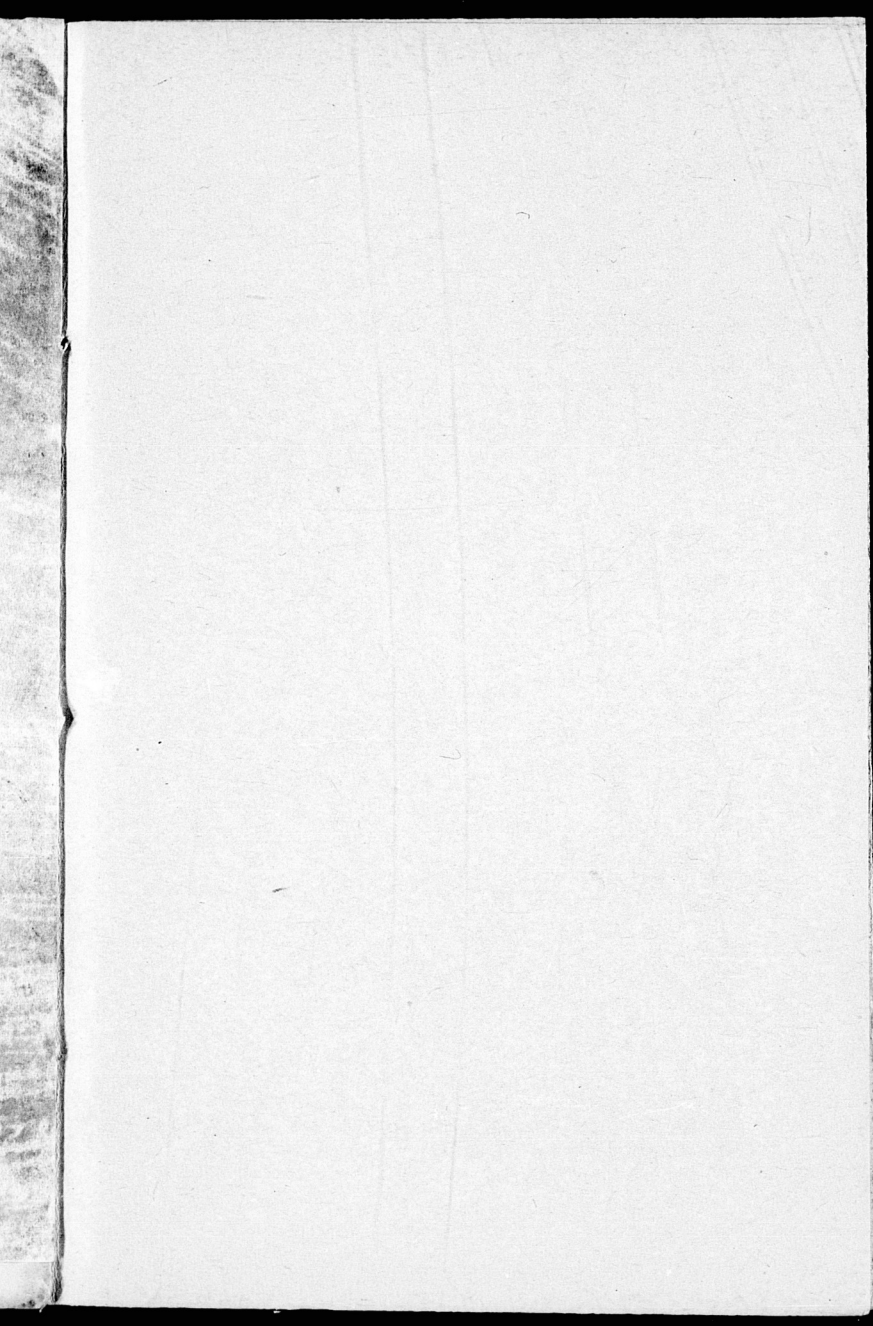
dit onder het voeder gemengd, tien dagen volgehouden.

Na dit middel vier dagen te hebben gegeven, zoo neemt men een halve schepel slecht Tabak en even zoo veel asch, in zes kan water gekookt, gedurende een kwart uur en wast daarmede de schurftige deelen zoo warm zij zulks kunnen verdragen.

66. *De Kanker.*

Zoo het paard aan de kanker komt te leiden, neemt men volgens de groote van de vertoensels der kanker, hetzij in mond, tong of kinnebak, of waar het zich moogt bevinden, de groote van het vertonende kanker een gloeiend ijzer, en wel doorgebrand tot de diepte van de substitie zich vertoond, eer dieper dan miuder: een dag daarna gebrand te hebben, gebruikt men een ons Knusle en 8 Kreeften te zamen gestampt, en dat in de wonden gelegd of g^htopt. — Dit middel kan men gebruiken voor paarden, koeijen of welk vee het mag overkomen, zoo het een paard is, wordt de maend gespalkt tot de tanden niet op elkander kan komen.

26 1003

1803998

